

CUPRINS

ACRONIME UTILIZATE ÎN LUCRARE	13
1. ELEMENTE FUNDAMENTALE PRIVIND GUVERNANȚA PUBLICĂ	15
1.1. Funcțiile sistemului fiscal	15
1.1.1. Impozit liberal sau intervenționist?	16
1.1.1.1. Funcția de finanțare a cheltuielilor publice.....	16
1.1.1.2. Funcția de redistribuire.....	19
1.1.1.3. Funcția de corectare a dezechilibrelor	19
1.1.2. Criteriile de optimalitate ale sistemului fiscal.....	20
1.1.2.1. Multiplicitatea criteriilor.....	20
1.1.2.2. Obiective contradictorii	21
1.2. Criteriul eficacității.....	21
1.2.1. Principiul echivalenței	22
1.2.1.1. Expunerea principiului.....	22
1.2.1.2. Limitele teoretice	22
1.2.1.3. Partea practică.....	23
1.2.2. Impozitul – sursă de ineficacitate	24
1.2.2.1. Sarcina excedentară.....	24
1.2.2.2. Neutralitatea impozitului	31
1.2.3. Eficacitatea prin impozit	32
1.2.3.1. Impozitul corector al eșecurilor pieței	32
1.2.3.2. Impozitul, instrument de politică macroeconomică.....	32
1.3. Criteriul echității	33
1.3.1. Alegerea indicatorilor capacității contributive.....	34
1.3.2. Alegerea unui concept de echitate	35
1.3.2.1. Echitatea orizontală.....	35
1.3.2.2. Criteriul echității verticale	37
Bibliografie	40
2. ANALIZA PRESIUNII FISCALE ÎN ROMÂNIA ÎN PERIOADA DE TRANZIȚIE	41
2.1. Evoluția reformei fiscale în România	41
2.2. Presiunea fiscală la nivel macroeconomic.....	62
2.2.1. Deficitul bugetar: factor principal de influențare a presiunii fiscale	75
2.2.1.1. Analiza veniturilor.....	77
2.2.1.2. Analiza cheltuielilor.....	80
2.3. Presiunea fiscală la nivel microeconomic.....	86
2.3.1. Impactul presiunii fiscale asupra microeconomiei	86
2.3.2. Presiunea fiscală la nivel de firmă.....	89
2.4. Probleme provocate de creșterea presiunii fiscale.....	94
2.5. Analiza cauzelor tendinței de creștere a prelevărilor obligatorii	98
2.5.1. Modele ale dezvoltării privind creșterea cheltuielilor publice	99
2.5.2. Legea lui Wagner	100
2.5.3. Analizele lui Peacock și Wiseman	100

2.5.4. Cererea de servicii publice	102
2.5.5. Analiza curentului opțiunilor publice	102
2.5.6. Piața politică	103
2.5.7. Analiza economică a birocrăției	105
2.5.8. Fenomene de asimetrie și de iluzie financiară.....	106
2.6. Politica fiscală promovată în perioada de tranziție. Concluzii și propuneri	107
Bibliografie	114
3. POSIBILITĂȚI DE AMELIORARE A TRATAMENTULUI FISCAL	116
3.1. Teoria liberală a impozitului	116
3.1.1. Teoria superiorității impozitului direct progresiv. Obținerea unui impozit neutru	117
3.1.2. Obținerea unui impozit just.....	118
3.1.3. Echitate orizontală și verticală.....	119
3.1.4. Recurgerea la impozit negativ	119
3.1.4.1. Probleme generate de recurgerea la impozit negativ	119
3.1.4.2. Obținerea unui impozit negativ trebuie să fie însoțită de măsuri de incitare a muncii.....	120
3.2. Impozitarea veniturilor și distribuirea acestora	121
3.2.1. Distribuția veniturilor în societate	122
3.2.2. Instrumente de măsură a inegalității	124
3.2.2.1. Curba Lorenz	124
3.2.2.2. Coeficientul Gini	126
3.2.2.3. Coeficientul Atkinson	127
3.3. Necesitatea reconsiderării impozitului pe profit sub forma impozitului pe veniturile societăților în România. Argumentații pe modelul statelor occidentale.	128
3.3.1. Conceptul de societate de capital	128
3.3.2. Baza de impozitare	129
3.3.3. Tratamentul fiscal.....	130
3.3.4. Impactul fiscal	132
Bibliografie	134
4. INCIDENȚA IMPOZITĂRII REZULTATELOR ASUPRA CASH FLOW ȘI ASUPRA COSTULUI CAPITALULUI	136
4.1. Valoarea financiară (de randament) a firmei	136
4.1.1. Evaluarea prin actualizarea <i>cash flow</i>	136
4.1.2. Determinarea <i>cash flow</i> -urilor disponibile	138
4.1.3. Evaluarea financiară a firmei și a capitalurilor acesteia	140
4.1.4. Evaluarea prin actualizarea profiturilor nete de impozit.....	143
4.2. Analiza dinamică bazată pe fluxul de fonduri	144
4.2.1. „Balanța mutațiilor”	144
4.2.2. Capacitatea de autofinanțare	146
4.2.3. Tabloul de finanțare matriceal.....	147
4.2.4. Tabloul de finanțare funcțional <i>pool</i> de fonduri	149
4.2.5. Tabloul de alocări și resurse tip <i>pool</i> de fonduri	150

4.2.6.	Tabloul fluxurilor plurianuale	151
4.2.7.	Analiza dinamică bazată pe fluxuri de trezorerie.....	151
4.2.7.1.	Relația dintre valoarea întreprinderii și fluxurile de trezorerie	153
4.2.7.2.	Tabloul fluxurilor de trezorerie	153
4.2.7.3.	Modelul Fitrex (flux de trezorerie de exploatare).....	155
4.3.	Incidența impozitării rezultatelor asupra cash flow-ului. Studii de caz și concluzii	155
4.4.	Costul capitalurilor proprii	162
4.4.1.	Modelul de actualizare a dividendelor. Formulare generală.....	162
4.4.2.	Modelul lui Gordon cu o rată crescătoare a dividendului	163
4.4.3.	Modelul de creștere contabilă și determinarea ratei de creștere a dividendului	163
4.4.4.	Modelul de creștere și evaluare a ratei de creștere a dividendelor (g).....	164
4.4.5.	Modelul de actualizare a beneficiilor	167
4.5.	Costul capitalului împrumutat	169
4.5.1.	Cazul împrumutului ordinar	169
4.5.2.	Cazul împrumutului obligatar cu primă de emisiune.....	170
4.5.3.	Costul leasingului (<i>credit-bail</i> -ului)	171
4.6.	Determinarea și utilizarea costului mediu ponderat al capitalului	175
4.6.1.	Regulile de urmat în determinarea și utilizarea costului capitalului	175
	Bibliografie	176
5.	STRUCTURA DE FINANȚARE ȘI VALOAREA FIRMEI ÎN PREZENȚA IMPOZITĂRII REZULTATELOR	178
5.1.	Structura financiară și valoarea firmei pe o piață perfectă.....	178
5.1.1.	Mecanisme financiare fundamentale	179
5.1.2.	Structura financiară și costul capitalului.....	180
5.1.2.1.	Efectul de levier financiar și riscul financiar	181
5.1.3.	Impactul fiscalității asupra structurii financiare și valoarea firmei	185
5.1.3.1.	Deductibilitatea fiscală a cheltuielilor financiare favorizează îndatorarea	185
5.1.3.2.	Riscul de „slăbiciune” limitează îndatorarea	186
5.1.3.3.	Riscul de a nu putea beneficia pe deplin de avantajul fiscal al datoriei limitează îndatorarea	187
5.1.3.4.	Nivelul îndatorării contează mai puțin ca urmare a impozitării veniturilor particularilor	188
5.1.4.	Modelul Modigliani-Miller	189
5.1.4.1.	Modelul în absența impozitării rezultatelor.....	189
5.1.4.2.	Relația dintre valorile firmelor îndatorate și neîndatorate.....	192
5.1.4.3.	Modelul în prezența impozitării.....	193
5.1.4.4.	Relația dintre ratele de rentabilitate ale capitalurilor proprii în absența impozitării	197
5.1.4.5.	Relația dintre ratele de rentabilitate a capitalurilor proprii în prezența impozitării.....	197
5.1.5.	Incidența fiscalității personale asupra valorii firmei.....	198
5.1.6.	Incidența impozitării rezultatului asupra diagnosticului rentabilității	200
5.1.6.1.	Diagnosticul rentabilității capitalurilor proprii: utilizarea relației contabile a efectului de levier financiar.....	200

5.1.6.2.	<i>Formularea contabilă a efectului de levier financiar</i>	200
5.1.6.3.	<i>Comparația între formularea efectului de levier în termenii valorii de piață și efectul de levier determinat în manieră contabilă</i>	201
5.1.7.	Incidența impozitării rezultatelor asupra fondurilor proprii.....	206
5.1.7.1.	<i>Decizii care influențează autofinanțarea</i>	206
5.1.7.2.	<i>Motivația autofinanțării: alternativa distribuire de dividende – reținere.....</i>	208
5.1.7.3.	<i>Neutralitatea deciziei de distribuire de dividende în cadrul unei piețe perfecte.....</i>	208
5.1.7.4.	<i>Non-indiferența între autofinanțare și finanțarea externă.....</i>	209
	Bibliografie	212
6.	PROBLEMATICA DUBLEI IMPOZITĂRI A DIVIDENDELOR.....	214
6.1.	Dubla impozitare a dividendelor – primele formulări ale problemei.....	214
6.1.1.	Primele formulări ale problemei.....	215
6.2.	Cum se poate suprima această dublă impozitare?	216
6.3.	Evaluarea superimpozitării profitului distribuit	219
6.4.	Semnificația formalizată și comparativă a discriminării fiscale	226
6.5.	Optica neutralității fiscale.....	231
6.5.1.	Neutralitatea și distribuirea beneficiilor	231
6.5.2.	Analiza numerică comparativă.....	236
6.6.	Incidența fiscală asupra politicii de distribuire a dividendelor	237
6.7.	Politica de îndatorare și fiscalitatea	241
6.8.	Modelul lui F. Modigliani și M.H. Miller și depășirile sale.....	246
6.8.1.	Efectele politicii de îndatorare	247
6.8.2.	Structura financiară și valoarea societății comerciale.....	248
6.8.3.	Propunerile formulate.....	250
6.8.4.	Analiza critică a ipotezelor modelului lui F. Modigliani și M.H. Miller.....	254
6.8.5.	Ipoteza unei impozitări diferențiate a dobânzilor și a dividendelor.....	255
6.8.5.1.	<i>Ipoteza unei singure deductibilități a cheltuielilor aferente datoriei societății comerciale din beneficiul său impozabil</i>	256
6.8.6.	Consecințele politicii de distribuire a dividendelor	261
6.8.6.1.	<i>Cazul unei îndatorări și al unei impozitări distincte a beneficiilor distribuite și a câștigurilor de capital</i>	261
	Bibliografie	273
7.	EFFECTUL LAFER – UN FENOMEN UNIVERSAL.....	275
7.1.	Prezentarea paradoxului impozitului	275
7.2.	Legea bazei marginale descrescătoare și principalele formule de impozite.....	278
7.2.1.	Impozit pe acumulare	279
7.2.2.	Impozit asupra moștenirilor	280
7.2.3.	Impozitul pe inflație.....	282
	Bibliografie	284
8.	RAȚIUNEA ȘI FUNCȚIONALITATEA IMPOZITULUI PE VENITUL GLOBAL (INDIVIDUAL) ..	286
8.1.	Efectele economice și sociale ale prelevărilor asupra veniturilor gospodăriilor	287
8.1.1.	Impactul prelevărilor asupra eficacității economice	287

8.1.2.	Impactul asupra ofertei de forță de muncă.....	287
8.1.2.1.	Impactul asupra ofertei de forță de muncă a titularilor de venituri mici.....	291
8.1.3.	Impactul asupra ofertei de economii	292
8.1.3.1.	Impactul prelevărilor asupra mijloacelor de economisire.....	293
8.1.3.2.	Impactul prelevărilor asupra motivațiilor de a economisi.....	294
Bibliografie		298
9.	RISCU FISCAL.....	300
9.1.	Riscul fiscal – teorii, concepte, principii.....	300
9.1.1.	Fundamente ale riscului fiscal.....	300
9.1.2.	Aria cazuistică de manifestare a riscului fiscal	302
9.2.	Administrarea riscului fiscal.....	302
9.2.1.	Administrarea riscului fiscal sub impactul factorilor externi.....	305
9.2.2.	Administrarea riscului fiscal sub impactul factorilor interni.....	305
9.3.	Evaziunea fiscală și riscul fiscal.....	306
9.3.1.	Forme ale evaziunii fiscale	307
9.3.2.	Evaziunea fiscală legală.....	310
9.3.3.	Implementarea unei societăți <i>off-shore</i> în circuitul de afaceri	311
9.3.4.	Evaziunea fiscală ilegală.....	312
9.3.5.	Repercusiunea impozitelor – mecanisme, tehnici, efecte	315
9.4.	Perspectivă aplicativă asupra riscului fiscal în România.	
	Corelație cu evaziunea fiscală.....	317
9.4.1.	Evaziune fiscală versus economie subterană	317
9.4.2.	Analiza execuției bugetare din perspectiva riscului fiscal.....	322
9.4.3.	Combaterea și prevenirea evaziunii fiscale în domeniul impozitelor indirecte	330
Bibliografie		332
10.	CONCURENȚA FISCALĂ ÎN UE	334
10.1.	Stadiul actual al cunoașterii științifice	334
10.1.1.	Fundamentele concurenței fiscale	334
10.1.2.	Concurența fiscală la nivelul UE	336
10.2.	Aport practic: ipostaze ale fiscalității la nivelul Uniunii Europene	338
10.2.1.	Concurența fiscală din perspectiva fiscalității destinate sectorului corporativ.....	338
10.2.2.	Concurența fiscală sub impactul diferențierii tipurilor de impozite	342
10.2.3.	Structura impozitelor pe tipuri de administrații centrale.....	343
10.2.4.	Concurența fiscală în cazul IMM-urilor.....	344
10.2.5.	Concurența fiscală din perspectiva impozitelor indirecte.....	347
Bibliografie		357
11.	BUGETUL UE	359
11.1.	Caracteristicile bugetului UE. Principiile bugetare	359
11.1.1.	Principiul unității și al adevărului bugetar.....	359
11.1.2.	Principiul anualității.....	360
11.1.3.	Principiul echilibrului.....	360
11.1.4.	Principiul unității de cont.....	360
11.1.5.	Principiul universalității	361
11.1.6.	Principiul specialității	361

11.1.7. Principiul bunei gestiuni financiare.....	361
11.1.8. Principiul transparenței.....	362
11.2. Evoluția bugetului comunitar	362
11.2.1. 1952-1975: Unificarea instrumentelor și resurselor proprii.....	362
11.2.2. 1975-1988: Căutarea unui echilibru instituțional	362
11.2.3. 1988-1993: Un nou elan – „pachetul Delors I”	363
11.2.4. 1993-1999: Consolidarea – „pachetul Delors II”	363
11.2.5. Bugetele în curs și cele viitoare	364
11.2.5.1. 2000-2006: Reuniunea de la Berlin – Agenda 2000.....	364
11.2.5.2. 2007-2013: Noi provocări.....	364
11.3. Procedura bugetară	365
11.3.1. Avan-proiectul de buget al Comisiei	366
11.3.2. Prima lectură a bugetului în Consiliu	366
11.3.3. Prima lectură în Parlament.....	366
11.3.4. A doua lectură în Consiliu	366
11.3.5. Adoptarea sau respingerea bugetului de către Parlament (a doua lectură)	366
11.3.6. Stabilirea bugetului pe bază de activități	367
11.4. Cum este cheltuit și controlat banul?	367
11.4.1. Responsabilitatea gestiunii bugetului.....	367
11.4.2. Regulile care stau la baza punerii în operă a bugetului	367
11.4.3. O bună gestiune financiară.....	368
11.4.4. Gestiune, audit și control intern.....	368
11.4.5. Activități de trezorerie și relații cu terții.....	368
11.5. Cum se urmăresc conturile?	369
11.5.1. Dubla natură a contabilității și a conturilor	369
11.5.2. Controlul execuției bugetului	369
11.5.3. Conturile anuale.....	370
11.5.4. Controlul extern	370
11.5.5. Descărcarea bugetului.....	370
11.6. Bugetul UE în detaliu	371
11.6.1. Cu cine se aseamănă bugetul UE?	371
11.6.1.1. O structură fondată pe domenii politice	371
11.6.1.2. O legătură strânsă cu rubricile perspectivelor financiare	371
11.6.2. Adoptarea bugetului.....	372
11.6.2.1. Comisia pregătește avan-proiectul de buget	372
11.6.2.2. Dezbaterile de orientare și strategie politică anuală	372
11.6.2.3. Avan-proiectul de buget (APB).....	373
11.6.2.4. Calendarul bugetului anual	373
11.6.2.5. Consiliul aprobă avan-proiectul de buget.....	373
11.6.2.6. Parlamentul modifică proiectul de buget	374
11.6.2.7. Consiliul examinează modificările propuse de Parlament	374
11.6.2.8. Parlamentul revede și adoptă bugetul	374
11.6.2.9. Respingerea proiectului în caz de dezacord	375
11.6.2.10. Modificarea bugetului după adoptarea sa.....	375
11.6.3. Ameliorarea procedurii bugetare.....	375
11.6.3.1. Consolidarea colaborării inter-instituționale	376
11.6.3.2. Acte legislative înainte de a include dispoziții financiare	376
11.6.3.3. Acțiunea comunitară este pusă în operă pornind de la o bază legală	376
11.6.3.4. Cheltuielile neobligatorii sunt garantate printr-o rată maximală de creștere	377

11.6.4. Bugetul anului în curs	377
11.6.4.1. Anul în curs	377
11.6.4.2. Competitivitate	378
11.6.4.3. Coeziune	378
11.6.4.4. Gestiunea resurselor naturale	378
11.6.4.5. Cetățenie, libertate, securitate și justiție	378
11.6.4.6. Uniunea Europeană în calitate de partener mondial	378
11.6.4.7. Anul următor	379
11.6.5. Bugetele precedente	379
11.6.5.1. 2005: primul buget pentru UE-25	379
11.6.5.2. Cheltuielile UE în 2005	379
11.6.5.3. Încasările din 2005	380
11.6.5.4. Ultima descărcare. Ultimul buget care a primit descărcarea: 2003 pentru Agenda 2000	381
11.6.5.5. Raportul din 2003 referitor la repartitia cheltuielilor operaționale pe stat membru	382
11.6.5.6. Raportul anual din 2003 al Curții de Conturi europene	382
11.6.5.7. Aprobarea descărcării pentru bugetul 2003	383
11.6.5.8. Aspecte extrase din realitate	383
11.6.6. Finanțarea bugetului	389
11.6.6.1. O imagine a sistemului resurselor proprii	389
11.6.6.2. Compensația britanică	390
11.6.6.3. Veniturile în detaliu	390
11.6.7. Origine și dezvoltări	394
11.6.7.1. Originile sistemului de resurse proprii și reformele sale succesive	394
11.6.7.2. Decizia actuală relativă la resursele proprii	395
11.6.7.3. Viitoarele schimbări ale sistemului de resurse proprii	396
11.6.8. Cum este gestionat bugetul comunitar?	397
11.6.8.1. Care sunt diferiții actori financiari?	398
11.6.8.2. Controlul	399
11.6.8.3. Execuția bugetului	400
11.6.8.4. Reguli și proceduri în materie de cheltuieli comunitare	400
Bibliografie	410
 12. STRUCTURA BUGETULUI	 412
12.1. Încasările	412
12.1.1. Privire generală	412
12.1.2. Resursele proprii	412
12.1.2.1. Resursele proprii tradiționale	412
12.1.2.2. Celelalte resurse proprii	414
12.1.3. Celelalte încasări	422
12.1.4. Logica bugetară a finanțării Comunităților	424
12.1.4.1. Echilibrul ex ante	424
12.1.4.2. Soldul exercițiului	425
12.1.4.3. Soldurile TVA și PNB	426
12.2. Cheltuielile pe rubrică	426
12.2.1. Rubrica 1. Agricultură	426
12.2.1.1. Acțiunile finanțate de FEOGA în cadrul rubricii 1	426
12.2.1.2. Reformele PAC	429

12.2.1.3. Instrumente de gestionare a cheltuielilor agricole	429
12.2.1.4. Evoluția recentă a cheltuielilor agricole	429
12.2.1.5. Regulile bugetare specifice FEOGA – Garantare	430
12.2.2. Rubrica 2. Acțiuni structurale	430
12.2.2.1. Obiectivul coeziunii economice și sociale	430
12.2.2.2. Fondurile structurale tradiționale (FEDER, FSE și FEOGA, secțiunea „Orientare”) și IFOP	430
12.2.2.3. Principiile de punere în operă a fondurilor structurale	432
12.2.2.4. Gestiunea financiară a fondurilor structurale	433
12.2.2.5. Fondul de coeziune	435
12.2.3. Rubrica 3. Politici interne.....	435
12.2.3.1. Acțiuni de completare a politicilor structurale (sub-secțiunea B2).....	435
12.2.3.2. Acțiunile referitoare la formarea profesională, educație și tineret, cultură și audiovizual, informație, dimensiune socială și angajare (sub-secțiunea B3).....	435
12.2.3.3. Acțiunile destinate politicii energetice, controlului securității nucleare și al mediului (sub-secțiunea B4)	436
12.2.3.4. Acțiunile legate de aprofundarea pieței interne (sub-secțiunea B5)	436
12.2.3.5. Acțiunile destinate ameliorării competitivității industriei comunitare prin intermediul RDT (sub-secțiunea B6).....	437
12.2.4. Rubrica 4. Secțiunea externe.....	437
12.2.4.1. Acțiunile de cooperare cu caracter orizontal (tematică)	438
12.2.4.2. Acțiunile de cooperare și de ajutor definite pe zonă geografică	438
12.2.4.3. Modurile de gestiune a cheltuielilor aferente cooperării externe	441
12.2.5. Rubrica 5. Cheltuieli administrative	442
12.2.6. Rubrica 6. Rezerve	443
12.2.7. Rubrica 7. Ajutoare de preaderare.....	443
12.2.7.1. Țările candidate din Europa Centrală și Orientală	443
12.2.7.2. Țările candidate mediteraneene	444
Bibliografie	445
 13. POLITICA FISCALĂ EUROPEANĂ	 447
13.1. Fiscalitate: introducere	447
13.2. Fiscalitate directă: introducere	452
13.3. Regimul fiscal comun aplicabil societăților mamă și filialelor lor	457
13.4. Regimul fiscal comun: plăți de dobânzi și de redevențe între societăți asociate.....	459
13.5. Regimul fiscal comun în cazul fuziunilor, sciziunilor și aporturilor de active	462
13.6. Impozitarea dividendelor la nivelul persoanelor fizice.....	463
13.7. Fiscalitatea veniturilor din economii.....	465
13.8. Eliminarea dublei impozitări (proceduri arbitrare)	468
13.9. Fiscalitate indirectă: introducere.....	469
13.10. A șasea directivă TVA: asieta uniformă.....	473
Bibliografie	480
 LISTA ANEXELOR.....	 482